

# DIF SOM SERIØS VERDENSMÅLS- SPILLER



Hvordan spiller idrætten sammen med FN's verdensmål?

BEVÆGER  
DANMARK



# **DIF SOM SERIØS VERDENSMÅLS- SPILLER**

**TITEL**

DIF som seriøs verdensmålsspiller

**REDAKTØR**

Dorthe O. Andersen

**ASSISTERENDE REDAKTØR**

Mathilde D. Skovgaard

**LAYOUT**

Formegon

**FORSIDE**

FN

**UDGIVET**

August 2019

**UDGIVER**

Danmarks Idrætsforbund

Idrættens Hus

Brøndby Stadion 20

2605 Brøndby

Tlf. 43 26 26 26

Email: dif@dif.dk

www.dif.dk





# INDHOLD

<b>Indledning</b> .....	7
- Verdensmålene.....	8
- Katalog over DIF's muligheder for at agere som seriøs verdensmålsspiller.....	8
<b>Mål 3:</b> Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper.....	9
- Fremme af folkesundheden.....	9
- Idræt og motion som behandling.....	9
- Frivillighed og mental sundhed.....	9
<b>Mål 4:</b> Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring.....	11
<b>Mål 5:</b> Opnå ligestilling mellem kønnene og styrke alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder.....	13
<b>Mål 6:</b> Sikre at alle har adgang til vand og sanitet, og at dette forvaltes bæredygtigt.....	15
<b>Mål 7:</b> Sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris.....	19
<b>Mål 11:</b> Gør byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige.....	21
<b>Mål 12:</b> Sikre bæredygtigt forbrug og produktionsformer.....	25
<b>Mål 13:</b> Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser.....	29
<b>Mål 14:</b> Bevare og sikre bæredygtig brug af verdenshavene og deres ressourcer.....	31
<b>Mål 15:</b> Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet.....	33
<b>Mål 16:</b> Støtte fredelige og inkluderende samfund. Give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer.....	35





# INDLEDNING

**”Interessen for målene er betydelig og voksende i erhvervslivet, i kommuner, ngo’ere af mange slags og mange andre steder... En række store frontvirksomheder er optaget af målene. Lad mig nævne nogle af de kendte: Novozymes, Carlsberg, Ikea, Grundfos og Danfoss... Interessen for verdensmålene er også til stede i flere og flere kapitalfonde, fordi kapitalfondene selvfølgelig ved, at fremtidens store indtjeningsmuligheder ligger på bæredygtighedsfeltet.”**

*Steen Hildebrandt cand.merc. og Ph.d. i organisations- og ledelsesteori. og professor emeritus på Aarhus Universitet og adjungeret professor på CBS og Aalborg Universitet.*

Hvis en virksomhed spørger Steen Hildebrandt om ikke, det er en naiv tilgang til profitmaksimering, svarer han, at det efterhånden er naivt ikke at tænke bæredygtighed ind i sin forretningsmodel. ”Det naive er at forestille sig, at ”business as usual” er en mulighed.” Spørgsmålet er, hvilken bæredygtighedsdagsorden virksomheden eller organisationen vil have.

En meningsmåling udført af Analyse Danmark for CONCITO fra juni 2018 viser, at klimapolitik er danskernes foretrukne valgte tema – det mener 48%, derefter følger sundhedspolitik på 44%, mens kulturpolitik er nede på 4%. Men lad os med det samme udrydde den misforståelse, at det kun er klima og miljø, det drejer sig om, når vi taler om bæredygtighed.

Skønt bæredygtighed ofte kun forbindes med klima og miljø, er der tale om to ben mere: det sociale og det økonomiske. Man kan ikke udelukkende satse på et af benene uden at støtte på de andre, hvis der skal være tale om reel bæredygtighed.

FN’s vedtagelse af de 17 verdensmål viser faktisk, at **bæredygtighed skal forstås meget bredt i alle livets aspekter.**





## VERDENSMÅLENE

Den 25. september 2015 vedtog verdens stats- og regeringsledere på FN-topmødet i New York en hidtil uset ambitiøs udviklingsdagsorden. Målene trådte i kraft den 1. januar 2016 og skal frem til 2030 sætte kursen mod en mere bæredygtig udvikling lokalt og globalt.

Verdensmålene udgør 17 konkrete mål og 169 delmål, som forpligter alle FN's 193 medlemslande. De nye verdensmål gælder således for alle lande – både rige og fattige – men selvfølgelig skal der tages højde for landenes forskellige udgangspunkt, mens det samtidig er nødvendigt at løse udfordringerne i fællesskab.

**“Det er ikke FN's verdensmål – det er mine verdensmål, det er dine verdensmål, det er DIF's!”**

*Finansminister Kristian Jensen på DIF's konference DIF18.*

Når man læser, hvad forskellige erhvervsvirksomheder, organisationer og regeringer har sagt og skrevet om verdensmålene, er der noget, der går igen, nemlig at vi for første gang har fået et fælles sprog om, hvad der skal til for at skabe en bedre verden.

**“Jeg har aldrig set en platform sende så mange parter til dialog og samarbejder som verdensmålene”**

*Anne Gadegaard, Associate Director, Senior Advisor, Novo Nordisk A/S på Mandag Morgens netværksmøde maj 2018.*

Derfor griber verdensmålene også ind i hinanden, og det fælles sprog skaber grobund for koordinering på tværs af den ellers velkendte søjleorganisering i virksomheder og organisationer. I Vejle Kommune, hvor de arbejder med byfornyelse i Vejle Østbykvarter har de benævnt fordelene ved den indbyrdes sammenhæng som “Champagnefontænen” (Teknik- og Miljøafdelingen har bl.a. samarbejdet med Kultur og Fritids-afdelingen for at sikre boldbaner og beachvolleyarealer i byfornyelsen, som samtidig er et klimaprojekt).

De meget forskellige verdensmål og mange flere delmål fordrer først og fremmest, at DIF foretager en kortlægningsproces med prioritering af delmål ud fra en dansk kontekst med idrætsbrillerne på. Der skal tages stilling til, hvilke verdensmål og herunder hvilke delmål DIF vil arbejde særligt med via en implementering i DIF's øvrige politiske mål.

Implementeringen i DIF's øvrige arbejde er vigtig for at kvalificere vores eget arbejde og samtidig undgå tom snak om noget, vi allerede gør og derfor vil blive set som windowsdressing. Eller som formanden for Folketingets tværgående politiske arbejde om verdensmålene, tidligere miljøminister Kirsten Brosbøl har udtrykt det:

**“Verdensmålene er ikke en bingoplade, man kan sætte kryds ved. Det er en forandringsagenda. Det er den vigtigste dagsorden, vi står med lige nu. Det er en opgave, som hviler på vores allesammens skuldre, uanset hvilken position vi besidder i samfundet.”**

Dette notat er derfor et katalog over de muligheder, DIF kan prioritere og efterfølgende konkretisere med henblik på resultatmåling.

## KATALOG OVER DIF'S MULIGHEDER FOR AT AGERE SOM SERIØS VERDENSMÅLSSPILLER

### Vi har valgt at se nærmere på følgende mål:

- Mål 3: Sundhed og trivsel
- Mål 4: Kvalitetsuddannelse
- Mål 5: Ligestilling mellem kønnene
- Mål 6: Rent vand og sanitet
- Mål 7: Bæredygtig energi
- Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund
- Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion
- Mål 13: Klimaindsats
- Mål 14: Livet i havet
- Mål 15: Livet på land
- Mål 16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner





# MÅL 3: SIKRE ET SUNDT LIV FOR ALLE OG FREMME TRIVSEL FOR ALLE ALDERSGRUPPER

## FREMME AF FOLKESUNDHEDEN

Det er veldokumenteret, at fysisk inaktivitet har en skadelig virkning på helbredet. Flere fysisk aktive giver en lavere sygdomsbyrde for samfundet. Således kan 6.000 ekstra dødsfald om året relateres til fysisk inaktive personer i forhold til fysisk aktive personer. Det svarer til 14.000 tabte leveår blandt mænd og 8.300 tabte leveår blandt kvinder og et tab i befolkningens middellevetid på et år og en måned for både mænd og kvinder. Fysisk inaktivitet giver staten ekstra omkostninger på op til 5,3 mia. kr. til behandling og pleje, samt ekstra omkostninger på 12 mia. kr. ved tabt produktion og et sparet fremtidigt forbrug som følge af tidlig død blandt fysisk inaktive personer, hvilket resulterer i en årlig besparelse på 11 mia. kr. i forhold til fysisk aktive personer.

I 2013 foretog DAMVAD en analyse af DIF-idrættens sundhedsøkonomiske gevinst. Analysen viste, at DIF-idrætten giver anledning til en årlig sundhedsøkonomisk gevinst på op til 1,7 mia. kr. alene ved forebyggelse af fire specifikke sygdomme: Iskæmisk hjertesygdom, type-2 diabetes, brystkræft og tyktarmskræft. Dertil kommer en gevinst på 1,4 mia. kr. og op til 9,1 mia. kr. årligt ved forebyggelse af prostatakræft og gennem øget produktivitet på arbejdspladsen. Den negative effekt af idrætsskader er modregnet i dette beløb. Det store spænd skyldes alene, at der er stor usikkerhed om, hvor meget fysisk aktivitet påvirker produktivitet på arbejdspladsen. De sundhedsøkonomiske gevinster er kun beregnet for de fire sygdomme, hvor der er tilstrækkelig lægevidenskabelig evidens for sammenhængen mellem forebyggelse og fysisk aktivitet. Der er imidlertid en lang række sygdomme og lidelser, hvor der er stærke indicier for, at fysisk aktivitet har en lindrende og/eller forbyggende effekt, herunder f.eks. rygsmerter, knogleskørhed, stress, depression og overvægt. Alle gevinster er beregnet som nettogevinster, dvs. at gevinsterne kan henføres til foreningsidrætten i DIF-regi. Således er den gevinst, der opnås ved fysisk aktivitet i andre organiseringsformer, herunder andre idrætsforeninger og private idrætsudbydere, fraregnet.

## IDRÆT OG MOTION SOM BEHANDLING

Igennem de seneste 20 år er der opnået en betydelig viden om fysisk træning som behandling af en lang række sygdomme, også for andre sygdomme end bevægeapparatssygdomme. Således er der i dag evidens for, at fysisk træning i udvalgte tilfælde er lige så effektiv eller i særlige situationer mere effektiv end medicinsk behandling samt underbygger effekten af den medicinske behandling (Sundhedsstyrelsen 2011). Motion på recept har derfor været et udbredt "koncept" på sundhedsområdet i en lang årrække.

## FRIVILLIGHED OG MENTAL SUNDHED

40 procent af den danske befolkning havde i marts 2017 deltaget i frivilligt arbejde inden for de seneste 12 måneder. Inkluderes de danskere, der tidligere har været frivillige, har omkring 65 procent af befolkningen været frivillig på et eller andet tidspunkt i deres liv (Kilde: Frivilligrapporten 2016-2018, CFSA 2017). Alene i DIF-idrætten er der 470.922 (2017 tal), som laver frivilligt arbejde (Kilde: dif.dk). De frivilliges indsats har først og fremmest stor betydning for de mennesker, der får direkte gavn af de frivilliges engagement, og de fællesskaber, som de frivillige indgår i. For eksempel i forhold til at kunne dyrke en idræt sammen med andre i en idrætsforening eller få hjælp fra nogen, som har medmenneskeligt overskud.

Gennem de senere år har forskellige undersøgelser og forskningsresultater desuden vist, at frivilliges indsats også har en lang række positive effekter både for de frivillige selv og for samfundet og for de organisationer, de er en del af. For eksempel positive effekter for de frivilliges fysiske og mentale helbred og for samfundets økonomi, udvikling og sammenhængskraft. Personer, der laver frivilligt arbejde, har generelt et bedre helbred end personer, der ikke gør. F.eks. har et større studie vist, at frivillige har et lige så sundt helbred som fem år yngre ikke-frivillige. Mange andre studier indikerer, at der er årsagssammenhænge mellem frivillighed og et sundere helbred (Kilde: Frivilligrapporten 2016-2018, CFSA 2017).

Ydermere har personer, der gør noget for andre, arbejder for en mærkesag, laver frivilligt arbejde eller hjælper nogen på anden vis, næsten tre gange så stor sandsynlighed for at have god mental sundhed som personer, der ikke gør. Frivilligt arbejde er således med til at styrke trivslen hos den enkelte og andre. (kilde: Statens Institut for Folkesundhed 2018)

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan bidrager DIF til den generelle folkesundhed, og hvordan bringer vi idrætten mere i spil i en folkesundhedskontekst, og hvordan kan disse erfaringer udbredes til øvrige lande?

### Hvad gør vi allerede?

- Via de 9000 idrætsforeninger og 1,9 mio. medlemmer bidrager DIF-idrætten hver eneste dag til den generelle folkesundhed – både hvad angår forebyggelse og behandling
- Vi arbejder for at udvikle eksisterende og nye idræts- og motionstilbud, så vi rammer danskernes ønsker og behov inden for idræt og motion. Via strategiske partnerskaber ønsker DIF at åbne idrætten op for "sårbare målgrupper", så de også oplever fællesskabet og glæden ved sport
- Gennem partnerskabet Bevæg Dig For Livet ønsker DIF – i samarbejde med DGI – endvidere at gøre Danmark til det mest idrætsaktive land i hele verden - dette sker bl.a. gennem partnerskaber samt udvikling af nye idræts- og motionstilbud, hvor formålet er, at gøre 600.000 inaktive danskere fysisk aktive
- Med over 470.000 frivillige bidrager DIF-idrætten til danskernes mentale helbred, samfundets udvikling og sammenhængskraft. Feks. arbejder 29 forbund gennem deres strategiaftaler med at styrke frivilligheden på forbunds- og foreningsniveau
- Vi arbejder for, at skabe de bedst mulige rammer for de frivillige i foreningsidrætten, så de frivillige kan lave frivilligt arbejde og ikke drænes af unødvendigt bureaukrati

### Hvad kan vi gøre mere?

- Opbygge et tættere samarbejde med uddannelses- og forskningsinstitutioner for at skabe endnu mere viden om de sundhedsmæssige og mentale gevinster, der er ved frivillighed, motion og idræt. Herunder være med til at udvikle motionskoncepter, som let kan implementeres på foreningsniveau
- Gennem BDFL kommunesamarbejderne kan DIF sikre, at der udvikles langtidsholdbare modeller for overgangen fra sundhedsindsatser i det offentlige til idræt i idrætsforeningerne
- Via strategiske partnerskaber med f.eks. Adidas, Ikea, andre NOC'ere etc. kan DIF's erfaringer med motion og idræt bringes endnu mere i spil internationalt og dermed bidrage til folkesundheden på verdensplan

Danmark er et af de lande i verden, hvor befolkningen bevæger sig mest allerede, og med erfaringer fra BDFL og partnerskabets fokus på de inaktive står DIF-idrætten i en unik position i forhold til at udbrede den danske foreningsmodel, når det omhandler motion og idræt. Ud fra denne ledende position bør DIF være med til at dele erfaringerne med andre sektorer og lande, og dermed være med til at forebygge og "behandle" en lang række livstilssygdomme på verdensplan gennem fællesskabet og glæden ved idræt.





# MÅL 4: SIKRE ALLE LIGE ADGANG TIL KVALITETSUDDANNELSE OG FREMME ALLES MULIGHEDER FOR LIVSLANG LÆRING

Siden 2000 er der sket enorme fremskridt i forhold til målet om grundskoleuddannelse for alle. Verden over har der været en dramatisk stigning i antallet af børn, der kan læse, og der er flere piger i skole end nogensinde før. Disse er alle bemærkelsesværdige succeser, og i Danmark har vi et fantastisk uddannelsessystem set med internationale øjne. Og dog kan vi heller ikke se os fri for den sociale arv, som desværre også går igen verden over:

- Børn fra de fattigste husholdninger har fire gange større sandsynlighed for at være ude af skolen end de rigeste husstande. Forskellene mellem landdistrikter og byområder er også fortsat høj
- Uddannelse af høj kvalitet er en af de mest kraftfulde og gennemprøvede motorer for en bæredygtig udvikling. Dette mål skal sikre, at alle piger og drenge fuldfører en gratis primær- og sekundær skolegang inden 2030. Det sigter også mod at give lige adgang til erhvervsuddannelser samt fjerne kønsrelaterede og økonomiske uligheder med henblik på at opnå universel adgang til en videregående uddannelse af høj kvalitet

DIF arbejder for, at den danske folkeskole og dagtilbud er fyldt med sjov, motiverende og understøttende idræt og bevægelse. Sjøv og motiverende idræt skal give børn og unge lyst til at leve et fysisk aktivt liv i og uden for foreningsverdenen. DIF benytter idræt og bevægelse til at skabe øget trivsel, læringsparathed og sundhed hos børn og unge. Det sker blandt andet gennem formidling og implementering af den nyeste viden, politisk interessevaretagelse og understøttende indsatser. Under mål 4 har vi valgt FN's delmål 1 og 2 ud:

## UDVALGTE DELMÅL (FRA NEDBRYDNINGEN AF MÅL 4) MED RELEVANS FOR IDRÆTTEN

**FN,4.1:** Inden 2030 skal det sikres, at alle piger og drenge gennemfører gratis, inkluderende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet, der fører til relevante og effektive læringsresultater.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan vi skabe ny viden om implementering af idræt og bevægelse i skolen til fordel for øget indlæring og trivsel?



### Hvad gør vi allerede?

- Vi tilegner os nye erfaringer for implementering af idræt og bevægelse i skolen til fordel for bedre trivsel og læring
- Vi arbejder for, at idræt og bevægelse i folkeskolen fortsat prioriteres med fokus på idræt og bevægelse som et understøttende lærings-, sundheds- og trivselsfremmende redskab
- Vi arbejder for, at idræt og bevægelse bliver en obligatorisk del af bekendtgørelsen for læreruddannelsen

DIF arbejder for, at hverdagen for børn og unge i folkeskolen præges af sjov og motiverende bevægelse til fordel for øget indlæring og trivsel. Idræt og bevægelse af høj kvalitet er med til at styrke grundskolen og understøtte inklusion samt effektive læringsresultater. Dette gør DIF blandt andet gennem formidling og implementering af den nyeste viden, politisk interessevaretagelse og konkret kompetenceløft til lærere, pædagoger og skoleledere.

Herudover har DIF tidligere været involveret i international vidensdeling med andre olympiske komiteer, ligesom DIF regelmæssigt holder oplæg herom for tilrejsende delegationer fra universiteter og olympiske komiteer.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Vi kan optrappe vores arbejde for at dele DIF's erfaringer om implementering af idræt og bevægelse i skolen med interesserede olympiske komiteer og politikere fra andre lande
- Vi kan i højere grad forsøge at præge lovgivning og anbefalinger fra EU angående idræt og bevægelse i skolen

Danmark er et af de førende lande med hensyn til lovgivning om idræt og bevægelse i skolen samt konkrete erfaringer med en aktiv skoledag. DIF har derfor en unik mulighed for i højere grad at præge udviklingen af en mere aktiv folkeskole i flere lande. Det kan realiseres igennem internationalt samarbejde og vidensdeling. Det kan tillige være relevant i samarbejde med eksempelvis EOC i Bruxelles og de danske medlemmer af Europa-Parlamentet at arbejde for en mere aktiv skoledag. Det bør undersøges, hvordan EU reelt kan påvirke medlemsstaternes arbejde for idræts- og bevægelsesskolen.

**FN,4.2:** Inden 2030 skal alle piger og drenge sikres adgang til dagtilbud af høj kvalitet, så de er klar til grundskolen. 4.2.1: Andel af børn under 5 år, der udvikler sig alderssvarende i forhold til deres sundhedstilstand, læring og trivsel, efter køn.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan vi skabe konkrete modeller for mere idræt og bevægelse i dagtilbuddene, der kan tjene som inspiration for andre lande?

### Hvad gør vi allerede?

- Vi samarbejder politisk og konkret med kommuner om at sikre kompetenceløft, sætte strategiske mål for arbejdet med bevægelse og samarbejde med det lokale foreningsliv
- Vi udbyder konkret kompetenceløft om bevægelse og motorik til pædagoger i dagtilbuddene
- Vi har igangsat et arbejde for, at specialforbund og stærke foreninger samarbejder med dagtilbud

Tidligt fokus på kvalitetsfyldt idræt og bevægelse i landets dagtilbud vil bidrage til udvikling af alderssvarende motorisk niveau for alle børn og derigennem øget trivsel, sundhed og skoleparathed. DIF arbejder for, at alle kommuner har en bevægelsesstrategi på børne- og ungeområdet, der sætter retning for dagtilbuddenes arbejde for bevægelse samt sikrer den nødvendige understøttelse til pædagogerne.

I samarbejde med blandt andre visionskommunerne arbejder DIF helt konkret på at sikre kompetenceløft til alle pædagoger i kommunernes dagtilbud.

Sidst har DIF igangsat et arbejde for, at flere specialforbund samarbejder med lokale dagtilbud om introduktion til deres aktiviteter og som inspiration til pædagogernes daglige arbejde med bevægelse og motorik.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Vi kan arbejde for endnu bedre lovgivningsmæssige rammer, der forpligter kommuner og dagtilbud til at arbejde mere målrettet med bevægelse i dagtilbuddene
- Vi kan arbejde for, at bevægelse bliver en obligatorisk del af bekendtgørelsen for pædagoguddannelsen.
- Vi kan opnå endnu flere erfaringer med arbejdet mellem daginstitutioner, specialforbund og lokale idrætsforeninger, der kan tjene som inspiration for andre lande
- Vi kan blive bedre til at udbrede nye erfaringer om bevægelse i dagtilbuddene til andre lande

Bevægelse i dagtilbuddene og samarbejde med foreningslivet er allerede en del af dagtilbudsloven, men det vil være fordelagtigt at arbejde for en dagtilbudslov, der i endnu højere grad forpligter kommuner til at arbejde mere målrettet med bevægelse i dagtilbuddene. Dette vil sikre gode rammer for bevægelse i dagtilbuddene og forankre arbejdet for idræt og bevægelse.

For at sikre nye pædagogers forståelse for og kompetencer til at arbejde fokuseret med bevægelse i dagtilbuddene, er det nødvendigt at bevægelse og motorik bliver et obligatorisk modul på pædagoguddannelsen.

Generelt bør DIF opnå endnu flere erfaringer med implementering af bevægelse i dagtilbuddene og samarbejde med foreningslivet. Når DIF i samarbejde med kommunerne har opnået flere erfaringer med arbejdet for bevægelse i dagtilbuddene, så bør DIF forsøge at dele dem med andre lande.





# MÅL 5: OPNÅ LIGESTILLING MELLEM KØNNENE OG STYRKE ALLE KVINDERS OG PIGERS RETTIGHEDER OG MULIGHEDER

Der findes talrige videnskabelige rapporter og undersøgelser, der dokumenterer, at organisationer, hvor mangfoldigheden er udbredt, performer bedre. Det drejer sig både om bundlinjen i form af bedre økonomisk indtjening, men også i form af øget innovation, forbedret produktudvikling, større medarbejdertilfredshed, effektiv og kvalificeret opgaveløsning samt bedre rekrutteringsmuligheder og branding.

Ligestilling for DIF handler om at sikre forskellighed blandt beslutningstagere. Det drejer sig både om alder, etnicitet og seksualitet, men det primære fokus er på køn. Det skyldes, at køn er den mest fremherskende faktor for diversitet, da det vedrører halvdelen af befolkningen. Forskning viser endvidere, at når man lykkes med at tiltrække kvinder til beslutningsposter, så lykkes man også med

øget diversitet på andre parametre. DIF har vedtaget en strategi for øget diversitet, der har som målsætning, at kønsfordelingen i specialforbundenes og DIF's bestyrelser i 2025 skal være 30/70. Når man opnår denne kønssammensætning, har man således forudsætningerne for at opnå de fordele, der kendetegner vel fungerende og succesfulde organisationer.

**FN, 5.5.:** Kvinder skal sikres fuld og effektiv deltagelse og lige muligheder for lederskab på alle niveauer af beslutningstagning inden for politik, økonomi og det offentlige liv.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan sikrer vi fuld og effektiv deltagelse og lige muligheder for lederskab på alle niveauer af idrætten?



### Hvad gør vi allerede?

- Vi uddanner forbund, bestyrelser og medarbejdere gennem workshops for at øge deres bevidsthed og evne til at fremme diversitet gennem deres virke
- Vi laver årlig diversitetsundersøgelse for at fastholde fokus og kommunikation
- Vi laver analyse af de frivillige idrætslederes oplevelse af bestyrelsesarbejdet
- Vi laver kompetencebeskrivelser i rekrutteringsprocessen, så opgaver og forventninger til kommende DIF- bestyrelsesmedlemmer kommer bredt ud og vækker interesse
- Vi kommunikerer tydeligt om ledige pladser i bestyrelsen, så der er åbenhed om procedurer og beslutningsprocesser for at blive valgt til bestyrelsen

DIF arbejder med tre overordnede tilgange for at nå diversitetsstrategiens mål om en 30/70 kønsfordeling i bestyrelserne. For det første gennem kompetenceudvikling og uddannelse, for det andet gennem kommunikation og analyser, og endelig for det tredje gennem rekrutteringsstrategier.

Kompetenceudvikling og uddannelse indebærer, at DIF afholder workshops for både forbund og ansatte i DIF. Workshops har til formål at styrke viden og refleksion samt give konkrete input til arbejdet med at sikre øget ligestilling.

Kommunikation og analyse indebærer, at DIF indsamler og kommunikerer data om diversitet i en årlig diversitetsopgørelse og som fast punkt i årsberetningen. Herudover sikre en tydelig og vedvarende kommunikation om, hvorfor og hvordan DIF og forbundene arbejder med diversitet og kontinuerligt dele de gode historier og ny viden på området. Endelig er det relevant at fremhæve analyse både blandt fratrådte bestyrelsesmedlemmer samt de nuværende i de 62 specialforbund om årsager og motivation for frivilligt arbejde med henblik på at afdække kønsspecifikke forskelle.

Rekrutteringsstrategier ses gennem det arbejde, DIF og DIF's HR-gruppe har udarbejdet i form af værktøjer og anbefalinger til rekrutteringen af såvel frivillige til politiske tillidshverv som administrativt ansatte.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Fastholde fokus og dagsorden omkring øget ligestilling mellem kønnene, og arbejde strategisk og langsigtet med diversitetsstrategien
- Flere forbund end de 13, der har det som strategisk mål i strategiaftalen med DIF, får prioriteret og formuleret, hvordan de vil arbejde for flere kvinder i deres bestyrelser
- DIF's bestyrelse går foran og lever op til målsætningen om 30/70
- Implementere arbejdet med diversitet i uddannelses- og udviklingstiltag i forbund og egen organisation

Dansk idræt har brug for flere engagerede, dygtige og talentfulde frivillige uanset deres køn, alder, nationalitet, seksuelle orientering eller kønsidentitet. Alle kompetencer og ressourcer skal i spil i specialforbundenes og DIF's bestyrelser, hvis danske idrætsforeninger fortsat skal udgøre rammen for mere end 1,9 mio. medlemmer. Ligestilling er en ressource, som kan bidrage til forbund og foreningers udvikling, succes og vækst. Det handler om at udfolde og drage nytte af hinandens forskellighed til gavn for alle i dansk idræt.





## MÅL 6: SIKRE AT ALLE HAR ADGANG TIL VAND OG SANITET, OG AT DETTE FORVALTES BÆREDYGTIGT

Vandmangel påvirker mere end 40 procent af verdens befolkning, og det alarmerende tal forventes at stige i takt med de globale temperaturer. Selvom 2,1 milliarder mennesker har fået forbedret adgang til vand og sanitet siden 1990, er svindende forsyninger af rent drikkevand et stort problem, som påvirker alle kontinenter. I 2050 forventes det, at hver fjerde er påvirket af tilbagevendende vandmangel.

Selv om vi i Danmark umiddelbart kan sætte flueben ved adgang til sikkert og billigt drikkevand til alle samt gode sanitære faciliteter, kan vi ikke se os fri fra forpligtelsen til fortsat at afbøde vandmangel, hvilket også EU vil stramme op på. Der er brug for at styrke det internationale samarbejde for at fremme vandeffektivitet og støtte behandlingsteknologier.

Som idrætsudøvere er vi meget bevidste om nødvendigheden af rent drikkevand, og en række specialforbund er også afhængige af, at vandet vi sejler på og svømmer i, skal være rent. Idrætten må derfor deltage i bestræbelserne på at sikre rent drikkevand og rent vand i hav, sø og å. Under mål 6 har vi valgt FN's delmål 4 og 5 ud:

### UDVALGTE DELMÅL (FRA NEDBRYDNINGEN AF MÅL 6) MED RELEVANS FOR IDRÆTTEN

**FN,6.4:** Inden 2030 skal effektiviteten af vandforbrug inden for alle sektorer øges væsentligt, og der skal sikres bæredygtig opsamling og forsyning af frisk vand for at imødekomme vandknaphed, og for at reducere antallet af mennesker, der lider af vandmangel, betydeligt.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan vi effektivisere idrættens vandforbrug? – både det vand, vi drikker og det vand, vi bruger i forbindelse med idrætsudøvelse f.eks. i faciliteter (som stadig de fleste steder er drikkevand). I det følgende skal "brugsvand" forstås som det vand, idrætten bruger i faciliteter eller i forbindelse med aktiviteter.



## Hvad gør vi allerede?

- **Drikkevand:**
  - a) Postevandsindsats i samarbejde med en række grønne forbund
  - b) Input til Sport Event Danmarks Eventguide
- **Brugsvand:**

Ingen tiltag i DIF, men systematisk arbejde i DGU og inspirationsfilm fra DFfR

**Drikkevand:** Indsatsen i dag ligger inden for anbefalinger og støtte til at anvende dansk postevand ved specialforbundenes arrangementer (og iøvrigt tilstræbe bæredygtig emballering, der hvor emballering er nødvendig i henhold til sikkerhed i forbindelse med konkurrencer og stævner). Det danske postevand er noget af det bedste i verden og ved at anvende det ved stævner – hvad enten det er direkte forbundet til en vandforsyning eller er emballeret, er vi med til at gøre opmærksom på pointen i at passe på vores grundvand. Indsatsen med emballeret postevand foregår frem til juni 2020, hvor aftalen med firmaet udløber.

DIF har desuden leveret guidelines om taphanevand i SDE's Event-Guide, under kapitlet Bepisning,

DIF selv anvender postevand, dels fra vandforsyningen, dels husets plastikemballerede vand. Vedrørende emballering, se senere mål 12 om bæredygtigt forbrug.

**Brugsvand:** Det vand, de forskellige idrætter bruger, har hidtil kun fået opmærksomhed fra kommunerne og nogle enkelte idrætter. Kommunerne, der ejer de fleste faciliteter, har både en økonomisk og miljømæssig interesse i at spare på vandet og har installeret vandsparende på forskellige tekniske installationer. Nogle kommuner er gået systematisk til værks og har sparet meget vand og mange penge, men det er forskelligt fra kommune til kommune, hvad den overordnede strategi og de enkelte tiltag har været.

Enkelte idrætter, der bruger meget vand og ejer deres egne anlæg har også en sådan interesse og har arbejdet systematisk med det. Det gælder f.eks. golfklubber, der for langt de flestes vedkommende har restriktioner på, hvor meget vand de må bruge. De bruger typisk omkring 8-10.000 m<sup>3</sup> om året og vander oftest kun greens og teesteder. Enkelte klubber opsamler vand fra tagflader, men det er sjældent. Flere tager vand fra søer. DGU forholder sig bl.a. til problematikken ved at afholde seminarer for greenkeepere om effektiv vanding i samarbejde med de andre nordiske lande.

DFfR har fremstillet en lille film om, hvor let det er at spare på vandet, når man skyller bådene efter brug ved at bruge spand og klud i stedet for en vandslange, der står og løber. Det er en film til inspiration, og der gøres ikke noget opfølgende arbejde for at udbrede ideen.

## Hvad kan vi gøre mere?

- **Drikkevand:**
  - a) Formalisere et samarbejde med DANVA
  - b) Forlænge aftalen med postevandsfirmaet på udvalgte områder
  - c) Fortsat bidrage til SDE's eventguide
  - d) Se punkt c under Brugsvand
- **Brugsvand:** Systematisk indsats over for kommuner
  - a) Synliggøre best practice på forskellige platforme og bære det med ud i kommunerne
  - b) Drive en indsats for måling af forbrug på anlæg
  - c) Drive en indsats med at anvende tag- og overfladevand
  - d) Koordinere indsats for certificeringsordning for idrætsbygninger i relation til visionsarbejdet
  - e) Afdække idrættens aktivitetsrelaterede vandforbrug, igangsætte effektivisering og sikre måling heraf

**Drikkevand:** DIF kan i samarbejde med DANVA informere om, hvor de lokale vandværker befinder sig, så man ved afholdelse af stævner og arrangementer nemt kan finde ud af, hvilket vandværk man hører under og dermed indgå en aftale om levering af drikkevand, såkaldt taphanevand. De steder, hvor leveringen bliver geografisk besværliggjort, f.eks. i skovområder eller lignende kan DIF fortsat støtte leveringen af emballeret postevand. Derudover kan DIF fortsat samarbejde med SDE om bæredygtig afvikling af arrangementer ved at levere opdatering af de pågældende kapitler. Som ovenfor nævnt er der i relation til drikkevand en bæredygtighedssammenhæng med emballagen, se senere mål 12.

**Brugsvand:** DIF kan i sin politiske interessevaretagelse presse på for, at kommunerne går systematisk til værks. Det letteste er at synliggøre kommunernes best practice på forskellige platforme og så i øvrigt vedtage at bære det med ud i dialogen med kommunerne, både visionskommunerne og de kommuner, der skal have facilitetssparring. DIF kan drive, at der bliver målt løbende på, hvor meget vand der spares på idrætsanlæggene i de pågældende kommuner og selvfølgelig synliggøre det.

DIF's idé om en certificeringsordning for idrætsbygninger i relation til visionsarbejdet indebærer naturligvis også krav om effektivisering af vandforbruget. Se næste delmål vedr. certificering.

Hvad angår det vand, der forbruges i forbindelse med idrætsaktiviteter, vil der for nogle idrætters vedkommende allerede være stillet krav fra den pågældende myndigheds side som f.eks. i tilfældet med golf, og de enkelte forbund vil være opmærksomme på at få klubberne til at dele best practice.

Idrætter, der enten ikke ejer deres anlæg selv eller er pålagt restriktioner, kan sagtens have et stort vandforbrug som i tilfældet med roning, der er gået foran med filmen. DIF kan sætte sig i spidsen for at få afdækket idrættens vandforbrug med henblik på en systematisk effektivisering. Der vil i så fald skulle måles på, hvor meget vand, der spares ved de forskellige tiltag.



**FN,6.5:** Inden 2030 skal forvaltning af vandressourcer integreres på alle niveauer, herunder gennem samarbejde på tværs af landegrænser, hvor det er relevant.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan og med hvem kan vi samarbejde om vandressourcer på internationalt niveau?

### Hvad gør vi allerede?

- Samarbejder med IOC i en bæredygtighedsgruppe med lande, vi kan sammenligne os med
- Deltaget på ENOS' konference og efterfølgende meldt DIF ind

DIF har sammen med det tyske idrætsforbund Deutscher Olympischer Sportbund (DOSB) været initiativtager til et bæredygtighedssamarbejde under IOC, hvor vi primært samarbejder med organisationer i lande, vi kan sammenligne os med. IOC er ved at kortlægge de indsatser, landene gør, og her har DIF foreløbigt bidraget på miljøområdet og skal være vært ved mødet i 2019.

DIF har deltaget med præsentation på en konference afholdt af organisationen ENOS (European Network of Outdoor Sports), der udveksler erfaringer på bæredygtighedsområdet for udendørsidrætter. DIF fik positiv respons og blev opfordret til medlemskab, hvilket vi tog til os.

DIF har i sine præsentationer fremlagt muligheden for at "opsamle vand" fra nærmiljøet og for at anvende bæredygtig emballering.

Vi har drøftet forvaltningen af vandressourcer med Tyskland i relation til et muligt internationalt samarbejde om udviklingen af en certificeringsordning for idrætsbyggerier. Det tyske forbund har fået genopbygget deres hus under certificeringsordningen,

DGNB (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen, som er en metode til at vurdere og værdisætte et byggeris bæredygtighed. Formålet er at sikre fælles entydige og målbare standarder, der gør det muligt at sammenligne og derved certificere byggerier ud fra deres performance i en bæredygtig kontekst.).

Derudover har IOC sideløbende hermed indgået et samarbejde med FN om Environment's Clean Seas campaign, som de lancerede i juni måned, hvor Spaniens olympiske komite blev brugt som eksempel på et drikkevandstiltag, organisationer kan gøre i eget hus. Mere om det under mål 12, da det primært er en indsats over for plastik. IOC har inviteret os til at være med i kampagnen.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Gå aktivt ind i udviklingen af en international certificeringsordning for idrætsbyggerier
- Gå efter en bestyrelsespost i ENOS

Ud over at fortsætte og udvikle samarbejdet med IOC og ENOS kan DIF gå aktivt ind i et samarbejde om udviklingen af en international certificeringsordning for idrætsbyggerier. Derudover kan DIF tilslutte sig kampagnen "Clean Seas",

se mål 14. DIF kan også bruge sit nye medlemskab af ENOS og udnytte det positive momentum fra reaktionerne på oplæg og materiale og stille op til bestyrelsen. Der skal så arbejdes med dette på den kommende konference i 2019 i Portugal.









# MÅL 7:

# SIKRE AT ALLE HAR ADGANG TIL PÅLIDELIG, BÆREDYGTIG OG MODERNE ENERGI TIL EN OVERKOMMELIG PRIS

**FN,7.3:** Inden 2030 skal den globale hastighed for forbedring af energieffektiviteten fordobles.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan bæredygtige idrætsfaciliteter og en effektiv drift give mere idræt for pengene, så midler bruges på de fysiske rammer og foreningsudviklende tiltag frem for tomme utidssvarende haller eller at der "fyres for gråspurvener"?

## Hvad gør vi allerede?

- Vi tilegner os erfaring om at gøre idrætten mindre afhængig af fossile brændstoffer
- Vi gør en indsats for at gøre idrætten mere energieffektiv
- Vi samarbejder med Viborg Idrætsråd, Viborg Kommune og Energistyrelsen om udvikling af en fælles kommunal model og vejledning for energiinvestering i eksisterende idrætsfaciliteter og klubhuse. Besparelsen bliver anvendt til investering i tidssvarende idrætsfaciliteter og foreningsudviklende tiltag

Udvikling af eksisterende idrætsfaciliteter bør have fokus på både drift, vedligehold, effektivisering og modernisering. En effektiv drift og udnyttelse kan frigive midler til tidssvarende brug og et match med idrætsforeningernes behov. Derfor er det centralt, at DIF inspirerer og motiverer kommunerne til at udvikle idræts- og facilitetspolitikker og planer, der sætter fokus på vedligehold, opgradering og optimering af udnyttelsen af eksisterende idrætsfaciliteter.

## Hvad kan vi gøre mere?

- Vi kan føre en national kampagne, der synliggør energiinvestering og mulighederne for mere idræt for pengene, herunder muligheden for en Folketingsdebat i Landstingssalen
- Vi kan samarbejde med Lokale og Anlægsfonden om mulighed for en forsøgsordning om energiinvestering i idrætsfaciliteter og klubhuse
- Vi kan understøtte specialforbund i indsatsen med at synliggøre konkurrencer og events med et mere bæredygtigt energi-udgangspunkt, f.eks. i motorsporten med Formel E eller generelle krav til eldrevne følgebåde og biler i forbindelse med konkurrencer og events
- Vi kan kortlægge muligheder for foreninger og klubber at investere i bæredygtig energi f.eks. solceller eller jordvarme uden at blive betragtet som erhverv, når overskudsstrøm ledes ind i det centrale elnet. Afklares i samarbejde med Skatteministeriet

Idrætten har meget at vinde ved at fremme bedste praksis, så der ikke bare er tale om besparelser men om udvikling af idrættens fysiske rammer, så det inviterer til flere fysisk aktive i foreningsidræt og bedre udnyttelse af

idrætsfaciliteterne. EU's politikere arbejder på at fastsætte fælles europæiske mål for energieffektiviteten i EU. Europa-Parlamentets anbefaling er, at energieffektiviteten bør øges med minimum 35 procent frem mod 2030. Energieffektivisering af bl.a. bygninger er ligeledes et varmt emne i den danske energistrategi frem til 2050.



### BAGGRUND FOR VIBORG-MODELLEN

Et kommunalt projekt i Viborg har succes med billigere drift i idrætshaller, klubhuse og spejderhytter. De sparede kroner bruges til nye foreningstilbud og modernisering af idrætsfaciliteter.

Et stærkt samarbejde mellem kommunen, idrætsrådet, forsynings-selskabet samt Børne- og Ungdomsforeningernes Samråd har banet vej for en model for partnerskaber til energieffektiviseringer i folkeoplysende faciliteter. Dvs. i idrætsforeningers klubhuse, spejderhytter og jagthytter. Det har kommunen afsat 6,5 mio. kr. til i 2015-2019. Derudover har Viborg Kommune en særlig indsats for at skabe sund fornuft i energiforbruget i kommunens idrætshaller. Her er der afsat 18 mio. kr. i 2015-2017. I begge tiltag betaler Viborg Kommune 73 procent af investeringerne. Samme niveau som lokaletilskuddet til kommunens foreninger.

Besparelserne på energiregningen betaler investeringen i energi-effektivisering. Da der er tale om varige besparelser, betyder det samtidig, at kommunen sparer i lokaletilskud til foreningsaktiviteter.

Viborg Idrætsråd har fået et tilskud på 189.000 kr. fra Energistyrelsen. Opgaven er nu for Viborg Idrætsråd at omforme erfaringen med energipartnerskaber i kommunens foreningsliv til en landsdækkende model. En model som Danmarks Idrætsforbund støtter med analyse, dokumentation og bred kommunikation. Offentliggørelse forventes at blive primo 2019.







# MÅL 11: GØR BYER, LOKALSAMFUND OG BOSÆTTELSE INKLUDERENDE, SIKRE, ROBUSTE OG BÆREDYGTIGE

Mere end halvdelen af verdens befolkning bor nu i byområder, og i 2050 vil dette tal være steget til 6,5 milliarder mennesker – svarende til to tredjedele af jordens befolkning. Bæredygtig udvikling kan ikke opnås, hvis vi ikke ændrer den måde, vi bygger og styrer vores byrum.

At gøre byer sikre og bæredygtige på verdensplan betyder at garantere adgang til sikre og billige boliger samt opgradere beboelse i slumkvarterer. Bæredygtighed indebærer også investeringer i offentlig transport, skabelsen af grønne offentlige rum og forbedring af byplanlægning, så der opnås både større deltagelse og inddragelse.

I det danske velfærdssamfund kan vi nok tillade os at sætte flueben ved opgradering af beboelse i slumkvarterer. I en dansk kontekst er det mere oplagt at se på offentlig transport, grønne arealer og styrket byplanlægning samt borgerinddragelse. Det er alle emner, der berører idrættens muligheder for at agere i det offentlige rum, at styrke de fysiske rammer for idræt og få indflydelse på dem. Vi har valgt FN's delmål 2, 3, 7 og 11.a ud:

## UDVALGTE DELMÅL (FRA NEDBRYDNINGEN AF MÅL 11) MED RELEVANS FOR IDRÆTTEN

**FN,11.2:** Inden 2030 skal der skabes adgang for alle til at sikre, tilgængelige og bæredygtige transportsystemer til en overkommelig pris, trafiksikkerheden skal forbedres bl.a. ved at udbygge den kollektive trafik med særlig hensyn til behov hos sårbare befolkningsgrupper, kvinder, børn, personer med handicap og de ældre.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålene: hvordan kan vi forbedre idrættens transportvaner? og hvordan kan idrætten bidrage til at skabe bæredygtige transportsystemer?

### Hvad gør vi allerede?

#### • Idrættens transportvaner:

- a) DIF støtter ved visse arrangementer offentlig transport samt samkørsel
- b) Nogle specialforbund har udviklet detaljerede takster for samkørsel, der belønner en fyldt bil

#### • Bæredygtige transportsystemer:

- a) DIF afgiver høringssvar og debatindlæg med fokus på vigtigheden af cykelstier i tilknytning til idrætsfaciliteter

#### Idrættens transportvaner:

At forbedre idrættens transportvaner er en meget stor udfordring, der dels indebærer kulturændringer for specialforbund, klubber og enkeltindivider, dels hænger uløseligt sammen med, at bæredygtige transportsystemer skal være tilstede, så det bliver muligt at tilvælge dem.

DIF støtter ved visse arrangementer offentlig transport samt samkørsel fremfor individuel kørsel. F.eks. gives der lav takst med én person i bilen og høj takst med flere ved transport til brugerrådsseminarer. Nogle specialforbund har udviklet samkørselssystemer endnu mere detaljeret, og f.eks. har svømmeunionen følgende system: 1 person i bilen udløser en takst på 1,94, 2 personer 2,47, 3 personer 3,01 og 4 personer 3,54.

#### Bæredygtige transportsystemer:

DIF har i mange sammenhænge bidraget med høringssvar og debatindlæg med fokus på vigtigheden af at sikre cykelstier i tilknytning til idrætsfaciliteter. DIF har ligeledes påpeget, hvor vigtigt det er at udvikle byer, så det er muligt at transportere sig ved muskelkraft.

**Hvad kan vi gøre mere?**

- **Idrættens transportvaner:**
  - a) DIF kan udvikle sin støtte til DIF-repræsentanter, der bruger offentlig transport over lange afstande
  - b) DIF kan indlede et samarbejde med udbydere af offentlig transport
  - c) DIF kan udbrede princippet om at støtte samkørsel fremfor individuel kørsel til alle kørselsgodtgørelser i forbindelse med arrangementer, hvor flere DIF-repræsentanter deltager
  - d) DIF kan udvikle et mere detaljeret støttesystem til samkørsel, f.eks. med inspiration fra SVØM
  - e) DIF kan indlede et samarbejde med Green mobility og gøre det attraktivt for idrætten at udøve carpooling
- **Bæredygtige transportsystemer:**
  - a) DIF kan argumentere for offentlig transport til såvel inden-dørs som udendørs idrætsfaciliteter i strategiarbejdet, høringsarbejdet og kommunesamarbejdet

**Idrættens transportvaner:**

DIF kan udvikle sin støtte til DIF-repræsentanter, der bruger offentlig transport over lange afstande ved en eller anden form for "godtgørelsesbelønning", som stadig vil være billigere end kørselsgodtgørelse. For en del år siden havde idrætten en aftale med DSB om rabatordninger for idrætsforeninger. DIF kan indlede et samarbejde med udbydere af offentlig transport, der gør det attraktivt for idrætten at benytte offentlig transport. Ved nogle arrangementer er den offentlige transport ikke tilstrækkelig, og der kan DIF udbrede princippet om samkørsel og evt. udvikle et mere detaljeret støttesystem til samkørsel. Det vil både indebære en miljømæssig gevinst og en økonomisk gevinst. Endelig kan DIF indlede et samarbejde med Green mobility eller andre udbydere af carpooling, som kan gøre det praktisk attraktivt for idrætten at bedrive samkørsel.

**Bæredygtige transportsystemer:**

Hvad skabelsen af bæredygtige transportsystemer angår, har DIF mulighed for at øve indflydelse på forskellige forvaltningsmæssige og politiske niveauer fra lokalplaner og kommuneplaner til landsplanredegørelser og andre overordnede politiske tiltag. DIF kan i fremtiden også have fokus på muligheden for offentlig transport til såvel indendørs og udendørs faciliteter. Dette fokus kan integreres kampagneagtigt i ethvert tiltag inden for facilitetsarbejdet, hvad enten det gælder overordnede strategier, høringsvar eller kommunesamarbejdet, typisk i visionskommunerne.

**FN,11.3:** Inden 2030 skal byudvikling gøres mere inkluderende og bæredygtig og kapaciteten skal øges til en inddragende, integreret og bæredygtig boligplanlægning og styring i alle lande.

FN underdelmål 11.3.2: Andel af byer med en direkte inddragelse af civilsamfundet i byplanlægning og forvaltning, som opererer regelmæssigt og demokratisk.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten være en medspiller i byplanlægningen og ved fremsynethed bidrage til bæredygtige idrætsanlæg og smart-løsninger i forbindelse med udnyttelse af kvadratmeter inde og ude? Og hvordan kan idrætten møde klimaudfordringerne i planmæssig sammenhæng?

**Hvad gør vi allerede?**

- Vi samarbejder med kommuner om facilitetsstrategier, der styrker brugen, udformningen og aktiviteter i idrættens fysiske rammer. Målet er 20 kommunale facilitetsstrategier i 2020
- Vi arbejder for kommunernes økonomiske rammer til drift, udvikling og nyetablering af idrætsfaciliteter og - anlæg i det byggede miljø og naturen
- Vi sikrer, at borgere og foreninger får mulighed for at deltage i kommunens arbejde med at sikre idrætsfaciliteter og grønne områder i nærradius af boligen
- Vi tilegner os erfaringer og synliggør nye behov, dels i arbejdet med Planloven og Landsplanredegørelsen, dels ved at stille minimumskrav til idrætsfaciliteter ved planlægning af nye boligområder

Møderum samt meningssskabende fritid og idræt er vigtige elementer i socialt bæredygtige byområder. At der planlægges for en infrastruktur med haller, baner, byrum og elementer i naturen, som giver alle muligheder for idræt og bevægelse er en vigtig del af en social sammenhængskraft. Hvis værktøjer og tilstrækkelig viden er til stede for at kommuner tager ansvar for at planlægge bevægelse og mødesteder ind i processen fra start, så kan idrætsorganisationer og folkeoplysende foreninger i bedre samspil med kommunerne bidrage til socialt bæredygtige boligområder.

**Hvad kan vi gøre mere?**

- Vi kan optrappe arbejdet med byudvikling ved at rådgive kommuner med analyser for idrættens pladsbehov og multifunktion jf. helhedsplaner – dvs. tænke idræt ind i skoler, sundhedshuse, plejecentre, byrum m.m.
- Vi kan i højere grad synliggøre bedste praksis og muligheder for flerfunktion, samlokalisering og arealoptimering
- Vi kan styrke viden og erfaring med konkrete lovmæssige muligheder for idræt og bevægelse f.eks. i forbindelse med planlov, skolelov, sundhedsudspil m.m.
- Vi kan arbejde for at klimaløsninger og regnvandsopsamling bør have flere funktioner, der kommer idræt og borgerne til gavn
- Vi kan tilegne os viden om muligheden for etableringen af en international certificeringsordning for bæredygtige idrætsanlæg med primært fokus på større idrætsanlæg
- Vi kan i højere grad involvere os i smart-løsninger i samarbejde med specialforbund, der arrangerer store events i tilknytning til byerne

Flerfunktionalitet og samlokalisering giver flere aktiviteter under samme tag. Samlokalisering af institutioner på tværs af fagområder og aktører kan give nye muligheder for at reducere omkostninger og opnå synergier. Arealoptimering af eksisterende faciliteter og grundarealet, der skal afsættes til nye faciliteter, herunder bedre udnyttelse af uderum. Optimering er også drift og at tænke i eksempelvis energiinvesteringer for at opnå varige driftsbesparelser på eksisterende faciliteter. Optimering er desuden en fleksibel og multifunktionel indretning. Flere brugere under samme tag, samt øget tilgængelighed via selvbetjeningsløsninger er et redskab til at udnytte de eksisterende faciliteter bedre.

**FN,11.7:** Inden 2030 skal der gives universel adgang til at sikre, inkluderende og tilgængelige, grønne og offentlige rum, især for kvinder og børn, for ældre mennesker og for personer med handicap.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten fortsat sikre (gratis) adgang og tilgængelighed for alle, der vil udøve aktiviteter på offentlige arealer og anlæg? Og hvordan kan vi sikre, at udendørs idrætsaktiviteter afvikles i social og økonomisk balance?

### Hvad gør vi allerede?

- Samarbejder med en række organisationer og myndigheder om at sikre den juridisk lovfæstede adgang og den, man kan aftale sig frem til i forlængelse af de relevante love
- Samarbejder om at sikre tilgængelighed, så det kan lade sig gøre at bruge adgangen og f.eks. undgå, at der er fysiske barrierer til eller på arealerne, der gør, at de enkelte udøvere føler sig uvelkomne, usikre eller direkte fysisk forhindrede
- Driver og/eller deltager i kampagner, der synliggør god adfærd, lovlig adgang osv.
- Arbejder med, at det fortsat skal være gratis at komme på offentlige arealer, og at det skal være overkommeligt at komme på de private arealer, f.eks. omkostningsbestemt

Det er en del af DIF's kernevirkosomhed at udøve interessevaretagelse for udendørs idrætsaktiviteter – såvel organiserede som selv- og uorganiserede. DIF repræsenterer idrætten i overordnede råd og udvalg og øver indflydelse på det lovforberedende arbejde. DIF giver også specialforbundene sparring i konkrete sager og tager initiativer på vegne af flere forbund på tværs, f.eks. skovområdet, det blå område, luftidrætterne, baneidrætterne osv. DIF har sammen med andre organisationer drevet og/eller deltaget i forskellige kampagner som f.eks. "Flink af natur", "Oplev mere – brug naturen".

DIF er i forlængelse af politikataloget i gang med at udarbejde en analyse af status quo på området. Alle relevante data vedrørende adgangsforhold, ruter, faciliteter og anlæg i naturen indsamles, bearbejdes og formidles på kortmateriale. Samtidig udarbejdes der notat om den juridisk lovfæstede adgang.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Iværksætte kampagner
- Tage politiske initiativer
- Udfordre kommuner i forlængelse af visionskommunearbejdet

**FN,11.a:** Støtte positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter ved at styrke den nationale og regionale udviklingsplanlægning.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten støtte op om udviklingen i landdistrikterne og bruges som løftestang? Og hvordan kan vi sikre, at Idræts-Danmark hænger sammen?

### Hvad gør vi allerede?

- Udfordrer kommuner til at have en facilitetsstrategi
- Støtter specialforbund og lokale drivkræfter med politisk opbakning og høringssvar
- Varetager adgangsinteresser (jfr. delmål 11.7), så det er/bliver muligt at færdes i landdistrikterne
- Forestår udviklingen af trailcentre sammen med Lokale- og Anlægsfonden

Den globale trend med flytningen fra land til by gælder naturligvis også i Danmark, og som en part, der spiller en vigtig rolle i landdistrikterne, kan idrætten være med til at skabe sammenhængskraft og udvikle sig sammen med andre organisationer i områderne til gavn for de lokale beboere og turister. Ofte vil idrætten ligefrem skulle være drivkraften som det f.eks. er set i forbindelse med tilflytningen til Thy på grund af surfmulighederne ved Cold Hawaii. Mountainbikekørsel og ridning er sammen med en række vand- og luftidrætter aktiviteter med et stort turismepotentiale, som DIF medvirker i og støtter udviklingen af. Også gennem mere overordnet planlægning kan idrætten støtte forbindelserne mellem by, opland og landdistrikter – nemlig ved at koordinere med kommunerne, hvor de store specialanlæg placeres og dermed, hvor en række udøvere og tilskuere ledes hen med deraf følgende bosætning, arbejdspladser i forbindelse med anlæg, events og oplevelsesøkonomi.

I lighed med det, der er beskrevet under punkt 11.7 er adgangen til naturen en forudsætning for at gøre landsbyerne attraktive. Den bolignære natur er den, der betyder noget i hverdagen – den har betydning både i forhold til at fastholde de, der bor i landdistrikterne, og ligeledes i forhold til tilflytning.



### Hvad kan vi gøre mere?

- Samarbejde med Landbrug & Fødevarer og evt. Dansk Skovforening om fælles tiltag konkrete steder
- Udfordre kommunerne i forlængelse af visionsarbejdet (jfr. delmål 11.7)
- Arbejde mere intensivt på en lovændring af Naturbeskyttelseslovens § 26.a, så meddelelsesordningen i forbindelse med stinedlæggelser ændres til en tilladelsesordning

DIF kan sammen med de to lodsejerorganisationer indlede fælles tiltag ud fra fælles interesser om at styrke områder i landdistrikterne. Det kan f.eks. være igangsættelse eller styrkelse af oplevelsesturisme eller indretning af tidligere landbrugsbygninger til trailcentre.

DIF kan i forlængelse af visionskommunearbejdet med den strategiske planlægning opfordre til at koordinere planlægningen for landsbyer med nabokommuner og inddrage forhold som faciliteter og foreningsliv, der har betydning på tværs af kommunegrænserne.

Også inden for det kommunale embedsværk i samme kommune bør der efter DIF's opfattelse arbejdes mere på tværs af afdelingerne. F.eks. kan det være af afgørende betydning for landdistrikterne i forbindelse med vindmølleprojekter og vådområdeprojekter, at man samtidig tænker det rekreative liv med, så der kommer en positiv effekt i form af flere stier i stedet for en negativ effekt i form af gener.

I det hele taget er stier og veje en veldokumenteret mangel i landdistrikterne, og det er derfor vigtigt, at der ikke foretages stinedlæggelser uden at høre de rekreative organisationer. Derfor kan en egentlig tilladelsesordning med høring være løsningen. DIF har nemlig konstateret, at kommunernes kvalitetssikring med stinedlæggelserne er meget forskellig, og ofte opdager de rekreative brugere først nedlæggelsen, når det er for sent.





# MÅL 12:

## SIKRE BÆREDYGTIGT FORBRUG OG PRODUKTIONSFORMER

Økonomisk vækst og bæredygtig udvikling kræver, at vi hurtigst muligt reducerer vores fodaftryk på naturen ved at ændre på den måde, vi producerer og forbruger vores varer og ressourcer på.

I Danmark er vi gode til at drøfte en effektiv styring af vores fælles naturressourcer, og måden vi bortskaffer giftigt affald og forurenende stoffer, som er vigtige målsætninger for at nå dette mål. Danmark er langt med at tilskynde industrier, virksomheder og forbrugere til at genbruge og reducere affald, og idrætten kan også gøre en indsats ved at sikre, at der ikke bliver efterladt affald efter stævner – store som små.

En stor del af verdens befolkning forbruger alt for lidt til at opfylde deres grundlæggende behov. En halvering af det globale madspild per indbygger på forhandler- og forbrugerniveau er vigtigt for at skabe mere effektive produktionsmetoder og forsyningskæder. Det kan forbedre fødevareressourcen og skubbe os i retning af en mere ressourceeffektiv økonomi.

Som idrætsudøvere er vi meget bevidste om god og sund kost, og eliteidrætsudøvere er særligt afhængige af gode fødevarerprodukter. Idrættens fødevarerforbrug ved store stævner er stort og kræver meget logistik. Idrætten må derfor deltage i bestræbelserne på at efterspørge bæredygtige produkter og på at mindske madspild.

Samtidig er vi også forpligtede til at se på, hvordan vi håndterer vores affald i det hele taget, og hvordan vi kommunikerer om god adfærd og overvåger vores indsatser.

Vi har valgt følgende af FN's delmål ud:

### UDVALGTE DELMÅL (FRA NEDBRYDNINGEN AF MÅL 12) MED RELEVANS FOR IDRÆTTEN

**FN,12.3:** Inden 2030 skal det globale madspild på detail- og forbrugerniveau pr. indbygger halveres og fødevarerublad i produktions- og forsyningskæder, herunder tab af afgrøder efter høst reduceres.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten bidrage til mindsket madspild?

#### Hvad gør vi allerede?

- Bidrager til idrættens egne eventguides om bl.a., hvordan man mindsker madspild
- Rådgiver ved events om indsatser for at undgå madspild
- Tøm buffeten-ordning i kantinen i Idrættens hus

Idrættens egne eventguides peger i dag på, hvilke overvejelser eventarrangører kan gøre sig i forbindelse med planlægningen af events – herunder logistikken omkring mad fra indkøb, til catering og bortskaffelse. Bortskaffelse er i denne forbindelse først og fremmest overvejelser over, hvem der overtager det overskydende mad – det kan være fra enkle aftaler med lokale landmænd, herberger og lignende til en mere fast aftale med Fødevarerbanken om afhentning og distribution, som det var tilfældet ved Royal Run.

I Idrættens hus er der indført en Tøm buffeten-ordning, hvor husets brugere kan købe "rest-maden" fra dagens frokost til en god pris.

#### Hvad kan vi gøre mere?

- DIF kan indgå en formaliseret aftale med Fødevarerbanken om at styrke kommunikationen om muligheden for samarbejde ved events over en vis størrelse
- DIF kan indgå en formaliseret aftale med Sport Event Denmark om at styrke anvendelsen af SED's guide, hvortil DIF i dag bidrager med "grønne kapitler"

DIF har haft indledende drøftelser med Fødevarerbanken om et sådant formaliseret samarbejde, idet der er gode erfaringer fra DHL-stafetten og Royal Run. Det vil være oplagt at indgå en partnerskabsaftale og styrke kommunikationen om muligheder og resultater.

DIF har i mange år haft et samarbejde med Sport Event Denmark, hvor DIF leverer "de grønne kapitler" til SED's eventguide samt opdaterer på kapitlerne om ny viden. DIF kan indgå en aftale om, hvordan SED skal bruge guiden mere offensivt for at modtage denne leverance.

**FN,12.4:** Inden 2020 skal der opnåes en miljømæssig forsvarlig håndtering af kemikalier og affald i hele deres livscyklus, i overensstemmelse med de aftalte internationale rammebetingelser, og deres udledning i luft, vand og jord skal væsentligt reduceres for at mindske deres negative indvirkninger på menneskers sundhed og miljøet.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten optimere håndteringen af eget affald? Dette gælder såvel kemikalieaffald, som plastik-, metal-, papir-, flaske- og restaffald. Kemikalieaffald er først og fremmest knyttet til de idrætter, der direkte anvender kemikalier, f.eks. pesticider (til græsbaner), biocider (i bundmaling til både) og benzin og olie i motoridrætter og visse luftidrætter. Hvad angår plastik-, metal-, papir-, flaske- og restaffald vedrører det alle specialforbund i forbindelse med de daglige aktiviteter og ved events. Derudover vedrører plastik særligt de forbund, der anvender kunstgræsbaner, da det mest anvendte infill er dækgranulat, som betegnes som mikroplast.

### Hvad gør vi allerede?

- Arbejder sammen med de pågældende specialforbund og myndigheder om regler, vejledninger, kodeks og miljøhåndbøger for indkøb, håndtering/drift og bortskaffelse
- De forbund, der er certificerede som grønne, arbejder typisk systematisk med affaldssortering, og DIF støtter de forbund, der vælger kartonemballeret postevand frem for plastikemballeret kildevand ved events
- I hverdagen anvender DIF selv postevand fra vandforsyningen til medarbejdere ved køkkenerne og i kantinen
- Ang. mikroplast fra kunstgræsbaner har DIF og DBU arbejdet sammen med Miljøstyrelsen om en vejledning bl.a. med anvisninger på, hvilke forholdsregler man kan tage for dels at reducere forbruget, dels at minimere spredning uden for banerne.

Det er en del af DIF's drift at give sparring til specialforbundene på miljøområdet og at assistere i samarbejdet med myndigheder og andre organisationer.

Som en del af certificeringen som Grønt Forbund skal forbundet aftale en særlig indsats med DIF for en toårig periode. En del af forbundene har valgt en affaldsindsats. Tre forbund har valgt at tage imod tilbuddet om støtte til kartonemballeret postevand, og to andre har ligget i pipelinen.

I hverdagen anvender DIF selv postevand fra vandforsyningen til medarbejdere ved køkkenerne og i kantinen. Ved møder anvendes meget ofte plastikemballeret vand, både ved DIF's interne møder og ved møder i IH generelt.

Arbejdet fortsætter med at få kunstgræsvejledningen kendt og anvendt. DIF har bl.a. bidraget med artikel til Teknik og Miljø, med aktivitet på SoMe og stillet sig til rådighed for KL på konference m.m.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Initiere til forskning i alternativer til kemikalier, evt. i samarbejde med Innovation Lab
- Igangsætte systematisk affaldssortering ved alle specialforbunds stævner og events
- Føre en mere offensiv kampagne for kartonemballeret postevand målrettet specialforbundene
- Afskaffe plastikemballeret vand ved alle DIF's møder, såvel interne som eksterne og øve indflydelse på IH til at gøre det samme
- Følge DBU's arbejde med at få spillerne til at reducere spredningen af mikroplast og motivere til klubambassadørordning, f.eks. i forbindelse med dialogen om næste strategiaftale
- Uddanne de enkelte udøvere via specialforbundene for at kvalitets sikre, at vejledningerne bliver fulgt
- Igangsætte en case på et specialforbunds plastik-livscyklus

De to mest kendte kemikaliereduceringsindsatser i samarbejde med specialforbundene er samarbejdet med Dansk Sejlunion og Hempel om at udvikle mindre biocidholdig bundmaling og samarbejdet med Dansk Golf Union om at nedbringe forbruget af pesticider på golfbaner ved bl.a. at forske i forskellige græs-typers egenskaber. Med oprettelsen af Innovation Lab kan der evt. tænkes i nye partnerskaber både for disse idrætter og andre.

Det er blevet så almindeligt at affaldssortere i husholdninger, diverse events osv., så det vil være oplagt at gøre ved alle idræts-sevents – store som små. Især ved internationale stævner vil der være en brandingeffekt og en videreformidling til idrætsudøvere (som borgere i andre lande), som de kan tage med sig hjem. Det blev der berettet om ved VM i maraton for kano og kajak, som blev gennemført som "Truly sustainable". Der findes mange eksempler på, hvordan det kan lade sig gøre, inkl. i SED's eventguide.

DIF kan vedtage at gøre en offensiv indsats over for specialforbundene for at få afsat de kartoner, DIF allerede har fået trykt sit logo på. Ifølge aftalen med firmaet skal DIF aftage samtlige inden juni 2020, og det vil klæde specialforbundene at løfte deres del af indsatsen i et større omfang end hidtil. Det giver alt andet lige mere mening at anvende kartonerne ved stævner og events frem for i Idrættens Hus (som dog vil have en vis brandingeffekt). Den mest bæredygtige servering af vand i IH er postevand i kander, sådan som det ses i personalekantinen i modsætning til mødevirksomhed. Det er et nemt tiltag at afskaffe brugen af plastikemballeret vand ved DIF's møder og at sætte ind over for Idrættens Hus generelt. Det er afprøvet ved forskellige arrangementer.

Af vejledningen om kunstgræs fremgår det, at det er meget vigtigt, at DBU gør en ihærdig indsats over for spillerne for at undgå spredningen af mikroplast. Det har i forbindelse med udarbejdelsen af vejledningen været foreslået, at DBU udnævner klubambassadører, der påser dette vigtige arbejde. Det kan blive nødvendigt for DIF at motivere DBU til at igangsætte en ambassadørordning eller lignende for at fremstå som troværdig samarbejdspart over for Miljøstyrelsen. Hvis DBU undlader at påtage sig opgaven, vil det give let spil for modstandere af kunstgræsbaner for ikke at tale om selve det uansvarlige i spredningen.



DIF's Natur og Miljø Forum har desuden foreslået, at specialforbundene styrker uddannelsen i brug af de forskellige vejledninger. DGU har f.eks. oplevet, at det er ganske små ting i klubberne, der fører til anmærkninger i miljøarbejdet.

Endelig foreslår Natur og Miljø Forum, at DIF igangsætter en case på et forbunds "plastik-livscyklus" for systematisk at gennemgå alle de steder, hvor der kan sættes ind fra indkøb af materiel, til brug ved træning og stævner, håndtering af affald osv.

Se desuden nedenfor om bæredygtigt brug af verdens have og økosystemer på land.

**FN,12.5:** Inden 2030 skal affaldsmængden væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan Idrættens Hus bidrage til at reducere affaldsmængden? Kan vi bruge færre kemikalier, mindre plastik, mindre papir, færre flasker og genere mindre restaffald ved at forebygge eller genbruge?

### Hvad gør vi allerede?

- Affaldssorteringen i Idrættens hus i papir og plastic er rykket fra kontorerne ud på gangene for at undgå overforbrug af plasticposer
- Der er etableret affaldsstationer med henblik på sortering i f.eks. møbler, elektronik og farligt affald
- Der er efterspurgt svanemærkede rengøringsmidler uden parfume hos rengøringselskabet
- Engangsplastik-teskeer er erstattet af rørepinde af træ

Førhen tømte rengøringen plastikposer med meget lidt affald fra hver person. Med muligheden for at benytte en fælles affaldspose på gangen spares en del engangsplastikposer.

Affaldssorteringen ved huset muliggør at følge kommunens kil-desortering på alle fraktioner.

Med svanemærkede rengøringsmidler sikres så miljøvenlige midler som muligt, inkl. fraværet af parfume, som både sikrer et renere spildevandsudslip og et direkte hensyn til mennesker i huset.

Hvis det anses for nødvendigt at bruge engangsservice i forbindelse med omrøring i kaffe og the, er rørepinde af træ at foretrække for plastik. Det er netop vedtaget i EU at forbyde bl.a. engangsbestik af plastik fra 2023.



### Hvad kan vi gøre mere?

- Der kan indføres regreening i kantinehaven for at kompostere kaffeposer i bænke, der samtidig kan anvendes som siddepladser i den overbelastede sommerperiode, se delmål 12.4 for alle øvrige tiltag, f.eks. til at undgå plastikaffald
- Huset kan helt afskaffe engangsservice – såvel paptallerkener som rørepinde og mælk i 20 ml kartoner

Regreening af haver kan bestå af moduler med siddefunktion (bænk og bord med kompostering) samt plantekasser, som tilsammen udgør en have. Beplantningen kan sammensættes af f.eks. krydderurter og spiselige blomster – lokaldyrket til unikke madoplevelser. Eksempelvis kan en bænk opbevare kaffegrums fra 4000 kopper kaffe, som giver ca. 100 liter kompostmuld, hvilket igen kan give næring til 20 kvadratmeter have eller 300 planter. Samtidig får kantinehaven nogle ekstra siddepladser, hvilket der er mangel på i sommerperioden.

Derudover kan huset helt afskaffe engangsservice, idet det er mere bæredygtigt med opvask af service og servering af f.eks. mælk i kander.

**FN,12.8:** Inden 2030 skal det sikres, at mennesker alle steder, har den relevante information og viden om bæredygtig udvikling og livsstil i harmoni med naturen.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan sikrer vi, at alle udendørs idrætsudøvere har den relevante information om god adfærd i balance med naturen? DIF vil gerne have endnu flere til at være aktive i naturen, og det kræver, at alle udøvere ved, hvordan de skal færdes uden at skade naturen og andre brugere derude og måske endda medvirke til en mere bæredygtig udvikling.

### Hvad gør vi allerede?

- Samarbejder med udendørsidrætterne om adfærdskodeks
- Samarbejder med de grønne forbund om affaldsindsatser
- Samarbejder med øvrige organisationer og myndigheder om informationsmaterialer og oplysningskampagner på f.eks. de sociale medier

DIF har gennem 25 år været part i kampagner og initiativtager til forskellige former for henvendelse til udøvere af udendørsidrætter. Udendørsidrætterne har udviklet sig og antallet af udøvere er vokset betragteligt, så det har været nødvendigt at informere om god adfærd i naturen. Det har oftest været i samarbejde med de pågældende specialforbund og andre organisationer, f.eks. Friluftsrådet samt myndigheder, f.eks. Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen. Materialet har henvendt sig både til medlemmer, selvorganiserede og uorganiserede udøvere. Eksempler er "Klap hesten" henvendt både til heste- og cykelryttere, "Tag den med ro" henvendt til alle på sø og å, "Flink af natur" med underkampagner henvendt til mtb'ere, hundeejere osv.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Gå endnu videre og henvende os til alle idrætsudøvere – inde som ude for at sikre, at alle har den relevante viden om bæredygtig livsstil









## MÅL 13:

# HANDLE HURTIGT FOR AT BEKÆMPE KLIMAFORANDRINGER OG DERES KONSEKVENSER

Udledningen af drivhusgasser er i dag mere end 50 procent højere end niveauet i 1990, og alle lande i verden kan se de drastiske konsekvenser af klimaforandringer. Den globale opvarmning forårsager langvarige ændringer i vores klimasystem, som kræver handling for at undgå uoprettelige konsekvenser.

I Danmark kan vi heldigvis se os fri for jordskælv, tsunamier og tropiske cykloner, men vi har oplevet stormflod med oversvømmelser, som kræver store investeringer for at afbøde klimarelaterede udgifter for de enkelte borgere og kommuner. På DIF's konference DIF18, hvor klimaeksperten Jesper Theilgaard holdt oplæg, fortalte han desuden, at vi allerede har set eksempler på små tornadoer i Danmark og, at der vil komme flere og større. Han advarede mod at tro, at de forandringer, vi allerede har set, er tilfældige. Han nævnte, at der var ingen, der havde forestillet sig skybrud under halvmaratonen, og opfordrede til, at også idrætten klimatilpasser sig, for der går mindst 50 år, før klimaet har stabiliseret sig.

Først og fremmest må alle lande medvirke til at mindske udledningen af drivhusgasser. Det kræver bl.a. oplysningsarbejde og større fokus på forebyggelsesindsatser i nationale politikker og strategier. Det kræver en øjeblikkelig kollektiv indsats og klimatilpasning i sårbare regioner sammen med en bred vifte af tekniske foranstaltninger, hvis det skal være muligt at begrænse stigningen af den globale gennemsnitstemperatur til to grader over det førindustrielle niveau. Idrætten skal lige som alle andre forsøge at mindske sin udledning af drivhusgasser og deltage i klimatilpasning, hvor det er relevant. Vi har valgt følgende af FN's delmål ud:

### UDVALGTE DELMÅL (FRA NEDBRYDNINGEN AF MÅL 13) MED RELEVANS FOR IDRÆTTEN

**FN,13.1:** Styrke modstandskraft og tilpasningsevne til klimarelaterede risici og naturkatastrofer i alle lande.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten møde klimaudfordringerne ud over planlægningsmæssige og transportmæssige tiltag (jfr. mål 11)? Og kan visse idrætter udvikle sig i en mindre belastende retning?

Som beskrevet ovenfor under mål 11 kan idrætten være med til at bekæmpe klimaforandringer og nedbringe udledningen af drivhusgasser ved at omlægge og reducere biltransport til cykling og offentlig transport. Idrætten kan være med til at bekæmpe klimaforandringernes konsekvenser ved at deltage i planlægningen af kombinerede klima- og idrætsfaciliteter. Under dette mål skal spørgsmålet således adresseres til idrætsaktiviteter, der i sig selv udleder drivhusgasser. Det kan være motorsport med biler, motorcykler, både og fly samt idrætter, der i kraft af de anlæg de bruger, medvirker til en særlig stor grad af udledning som f.eks. is- og svømmehaller (selvom der findes visse bæredygtige undtagelser).

### Hvad gør vi allerede?

- Danmarks Motor Union, der er grønt forbund, har i deres Miljømanual vedtaget, at anvende de mest miljøvenlige, almindeligt tilgængelige brændstoffer, smøre- og kølemidler. Se desuden under delmål 13.3
- Dansk Svæveflyver Union, der ligeledes er grønt forbund, har givet tilskud til kunststofwirer til starter, som reducerer antallet af starter til uddannelse og mindsker støj og brug af brændstof
- Dansk Vandski & Wakeboard Forbund, der også er grønt forbund, har arbejdet systematisk på at vækste via eldrevne kabelbaner, bl.a. så udledning fra både undgås

DIF arbejder løbende med at udfordre de forbund, der er certificerede som Grønt forbund, og lægger vægt på at sikre forbundenes ejerskab til de pågældende indsatser. Derfor tages der udgangspunkt i hvert enkelt forbunds særlige situation og motivation. Indsatsen skal give mening i det pågældende forbund for at sikre forbundets formidling til de trænere, ledere og andre frivillige, der skal være en del af indsatsen.



### Hvad kan vi gøre mere?

- DIF kan i forbindelse med sit facilitetsarbejde stille krav til kommunerne om mere bæredygtige anlæg enten via den under mål 11 nævnte certificering eller ved at alliere sig særligt med de specialforbund, der anvender is- og svømmehaller
- DIF kan tage initiativ til udvikling af bæredygtige anlæg i utraditionelle samarbejder, f.eks. via Innovation Lab
- DIF kan udfordre motorsportsforbundene til at gøre en indsats for at ændre kulturen, så elmotorer kan indføres

I arbejdet med facilitetsstrategier i kommunerne kan DIF udfordre med en bæredygtighedsdagsorden, dels ved at stille krav ved opførelse og renovering af anlæg om mere bæredygtige tiltag til de enkelte anlæg, dels ved at få flere kommuner til at gå sammen om specialanlæg. Derudover kan idrætten gå ind i et innovativt og måske utraditionelt samarbejde med f.eks. virksomheder om en reduktion af udledningen. Der kan desuden arbejdes med kulturændringer i nogle forbund som f.eks. at overgå til elmotorer. Der er eksempler på, at elmotorer er blevet forkastet af kørerne, fordi de savner lyden af en summende motor. Ved en overgang til elmotorer ville kørerne endda få flere køretimer på motorsportsanlæggene på grund af den kraftige nedbringelse af dB-niveauet.

**FN,13.3:** Forbedre undervisning, viden, og den menneskelige og institutionelle kapacitet til at modvirke, tilpasse, begrænse skaderne og tidlig varsling af klimaændringer.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten formidle viden til de enkelte idrætsudøvere og tilskuere om deres muligheder for at bidrage til at mindske udledningen af drivhusgasser samt deltage i planlægning og tilpasning til klimaforandringer?

### Hvad gør vi allerede?

- Anviser muligheder for eventarrangører for at skabe opmærksomhed hos de enkelte udøvere og tilskuere gennem konkrete tiltag og kommunikation på stedet, i foldere og på SoMe
- I DMU finder undervisning sted i forbindelse med tema-klubfæstener i de enkelte klubber eller i forbindelse med officialskurser på alle niveauer, på DIF, TD elite- og træningssamlinger, samt ved de reglementscurser, som de enkelte klubber afholder for alle aktive kørere og officials

Den bedste mulighed for at nå ud til rigtig mange idrætsudøvere og tilskuere er via de sociale medier og via eventtilmeldinger, f.eks. med tilbud om at købe CO2-reduktion i forbindelse med flyrejser ud over den ovenfor nævnte mulighed for at give særlig støtte til offentlig transport og samkørsel. Det kan også være tiltag på events, der har en mere indirekte effekt på udledningen af drivhusgasser, typisk affaldssortering, mindre anvendelse af plastik osv. Når deltagere og tilskuere samtidig får udleveret foldere om, hvad de hermed er med til, kan det virke motiverende for at gå hjem og gøre det samme i eget lokalområde, land osv. Her kan idrætten virkelig gøre en forskel i kraft af sin størrelse. Det er afprøvet ved VM i kajak: "Truly sustainable", hvor der ovenikøbet blev formidlet noget om menneskers nærhed til naturen på en meget besøgt bålplads, som skabte begejstring hos de udenlandske deltagere.

Derudover kan idrætten formidle viden til sine udøvere i dagligdagen og på klubniveau, på kurser og ved træningssamlinger. Dette gælder i høj grad også fora på nettet, hjemmesider osv. Det er der en del af de grønne forbund, der gør ligesom i eksemplet med DMU ovenfor.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Planlægge systematisk for evt. vejrforandringer som våde efterår, tørre somre, skybrud osv. dvs. klimatilpasse sig

Det kan forudses, at mere vand i naturen vil skabe problemer for udendørsidrætterne. Golfbaner, der står under vand, og oversvømmede skovområder og stier vil kræve et nært samarbejde mellem foreninger og lodsejere for at opnå optimal tilpasning. Events i byerne bør også operere mere systematisk med en Plan B i tilfælde af pludselige vejrforandringer, som det blev set ved Copenhagen Half 2017.

DIF og specialforbundene kan uddanne nøglepersoner og ambassadører i foreningsverdenen til at påtage sig disse dialoger. Varsling af oversvømmede områder, som indeholder adgangsforbud, vil typisk kunne foregå via de sociale medier, klubsider og direkte mails. Det samme gælder naturligvis oversvømmede indendørsområder, der typisk skal varsles af anlægsejeren – ofte kommunen, som idrætten samarbejder med på rigtig mange områder i forvejen.





## MÅL 14:

# BEVARE OG SIKRE BÆREDYGTIG BRUG AF VERDENSHAVENE OG DERES RESSOURCER

Verdenshavene - deres temperatur, kemi, strøm og liv - driver de globale systemer, som gør Jorden beboelig for mennesker. Håndteringen af denne livsvigtige ressource er afgørende for menneskeheden som helhed men også for afbødningen af klimaforandringerne konsekvenser.

Verdenshavene absorberer omkring 30 procent af den CO<sub>2</sub>, der produceres af mennesker, og der er sket en stigning i havforsuring på 26 procent siden starten af den industrielle revolution. Havforurening, som hovedsageligt stammer fra landbaserede kilder, er ved at nå et alarmerende niveau. I gennemsnit er der 13.000 stykker plastikaffald på hver kvadratkilometer i havet.

Som ovenfor nævnt under Mål 12 kan hele idrætten bidrage til at nedbringe forbruget af plastik og dermed mængden af plastikaffald. En række idrætsaktiviteter foregår i tilknytning til havet og kan yderligere bidrage i bestræbelserne på at bevare og sikre bæredygtig brug af verdenshavene. Vi har valgt følgende af FN's delmål ud:

### UDVALGTE DELMÅL (FRA NEDBRYDNINGEN AF MÅL 14) MED RELEVANS FOR IDRÆTTEN

**FN,14.1:** Inden 2025, skal alle former for havforurening forhindres og væsentligt reduceres, især forurening forårsaget af landbaserede aktiviteter, herunder havaffald og forurening med næringsstoffer.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten være med til at forhindre og reducere havforurening som f.eks. plastikaffald forårsaget af landbaserede aktiviteter og forurening med menneskelige næringsstoffer?

#### Hvad gør vi allerede?

- De forbund, der er certificerede som grønne, arbejder typisk systematisk med affaldssortering, og DIF støtter de forbund, der vælger kartonemballeret postevand frem for plastikemballeret kildevand ved events. Se alle øvrige dots under delmål 12.4
- Afgiver hørings svar på havstrategiplan og den kommende danske havplan
- Idrætsaktiviteter med tilknytning til havet arbejder sammen med myndighederne om at begrænse udledningen af spildevand til havet, dels fra havnene, dels direkte fra bådene

#### Hvad kan vi gøre mere?

- Initiere til forskning i idrætsrekvisitter fremstillet i alternativer til plastik, se alle øvrige dots under delmål 12.4.
- Styrke public affairs-arbejdet med fokus på bæredygtig placering af forskellige havaktiviteter med rum for biodiversitet og rekreative aktiviteter, herunder den fremtidige udvikling af havaktiviteter
- Følge IOC og deltage i FN's kampagne "Clean Seas"

Som ovenfor nævnt under Mål 12 kan hele idrætten bidrage til at nedbringe forbruget af plastik og dermed mængden af plastikaffald. Idrætten kan først og fremmest intensivere indsatsen med at udskifte brugen af plastik med

alternativer. Hver idrætsaktivitet kan gennemgå sit materialeforbrug og overveje, om der findes alternativer til det pågældende produkt (et generelt eksempel kunne være at udskifte plastposen med en stofpose), og de store idrætsorganisationer og fonde kan støtte op om udviklingen af alternativer, der hvor der endnu er brug for udvikling af attraktive alternativer. Rigtig mange idrætsrekvisitter er lavet af plastik, og der bør forskes i alternative materialer, der har så mange af plastikkens anvendelige egenskaber som muligt.

For i højere grad at undgå udledning til havet, kan idrætten i en planmæssig sammenhæng tage initiativ til biogasanlæg på havnene.

Det ligger vandsportsforbundene meget på sinde, at vi styrker public affairs-arbejdet med henblik på at sikre rum til såvel biodiversitet som rekreative aktiviteter, når den kommende danske havplan skal vedtages.

IOC har opfordret os til at deltage i kampagnen kaldet "Clean Seas":

"Millions of tonnes of plastic waste ends up in the sea every year, damaging water quality and the health of marine life. The majority of this pollution consists of single-use items, like plastic bottles and straws. Therefore, we feel strongly that the sporting world must respond to this crisis.

To turn our pledge into action, the IOC Sustainability Strategy has been the driver to implement practical, proactive commitments – from replacing disposable items with reusable ones at our headquarters and reducing single-use plastic at our events, to requiring our suppliers to demonstrate a commitment to avoiding single-use plastic."

IOC har tilbudt at støtte os i de aktiviteter, vi end måtte tage. Et tiltag kan i lighed med IOC's tiltag f.eks. være at afskaffe plastikemballeret vand og andet engangsplastik i Idrættens Hus.

**FN,14.2:** Inden 2020, skal hav- og kystnære økosystemer beskyttes og forvaltes bæredygtigt for at undgå større negativ indvirkning, bl.a. ved at styrke deres modstandskraft og ved at genoprette dem for at opnå sunde og produktive have.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten udøve hensyn i hav- og kystnære økosystemer for at sikre beskyttelsen af disse? Og hvordan kan idrætten deltage i planlægningen af beskyttelsen?

### Hvad gør vi allerede?

- Dansk Kano og Kajak Forbund og Dansk Forening for Rosport har det som en integreret del af deres kurser at uddanne hver enkelt idrætsudøver til at tage det størst mulige hensyn – det handler både om at undgå sårbare områder som f.eks. sivbevoksning, om ilandstigning på sårbare ubeboede øer og om rolig færdsel samt undgåelse af affald. Andre vandsportsforbund har ligeledes fokus på dette gennem materiale til ledere, trænere og udøvere
- Idrætsforeninger og lokale repræsentanter for idrætten samarbejder mange steder i dag med andre organisationer, foreninger og myndigheder om at sikre, at idrætten er i harmoni med naturen, og at sårbare områder udpeges på faktisk baggrund. Det gælder f.eks. et samarbejde mellem surfere og ornitologer på bestemte lokaliteter

### Hvad kan vi gøre mere?

- Flere specialforbund med idrætter, der udøves i tilknytning til hav- og kystnære økosystemer kan arbejde med et adfærdskodeks og i øvrigt formidle det til den u- og selvorganiserede del, der færdes der, ikke mindst turister
- Støtte specialforbund, der vil arbejde med bæredygtig kystturisme, via det strategiske arbejde





# MÅL 15: BESKYTTE, GENOPRETTE OG STØTTE BÆREDYGTIG BRUG AF ØKOSYSTEMER PÅ LAND, BEKÆMPE ØRKENDANNELSE, STANDSE UDPINING AF JORDEN OG TAB AF BIODIVERSITET

Vores liv er lige så afhængigt af jorden som af havet i forhold til vores ernæring og vores levebrød. Planteliv leverer 80 procent af vores kost, og vi er afhængige af landbruget som en vigtig økonomisk ressource og som middel til udvikling. Skove dækker 30 procent af jordens overflade og er vitale levesteder for millioner af arter, og vigtige kilder til ren luft og vand, samt afgørende for bekæmpelse af klimaforandringer.

Verdensmålene for bæredygtig udvikling søger at bevare og genoprette brugen af bl.a. skove, vådområder og tørre områder inden 2030. Fremme af bæredygtig forvaltning af skove, standsning af afskovning og plantning af nye vil også være afgørende for at afbøde konsekvenserne af klimaforandringer.

Danmark fastsatte i 1989 et mål om at fordoble skovarealet fra cirka 10 til cirka 20 procent, og i 2016 var tallet steget til 14,5 procent af Danmarks areal. Så Danmark er godt på vej og bør fortsætte skovrejsningen på trods af, at der er kamp om arealerne. Træernes rolle som CO<sub>2</sub>-opsamler og skovens rekreative funktion gør målet fra 1989 endnu vigtigere at opfylde med den viden, vi har nu.

En række idrætsaktiviteter foregår i skove og det åbne land og kan bidrage i bestræbelserne på at bevare og sikre bæredygtig brug af disse naturtyper. Vi har valgt følgende af FN's delmål ud:

## UDVALGTE DELMÅL (FRA NEDBRYDNINGEN AF MÅL 15) MED RELEVANS FOR IDRÆTTEN

**FN,15.1:** Inden 2020, sikre bevarelse, genoprettelse og bæredygtigt brug af økosystemer på land og i ferskvand, specielt skove, vådområder, bjerge og tørrområder i henhold til forpligtelser under internationale aftaler.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten indrette sine aktiviteter, så brugen af skove og det åbne land bliver så bæredygtig som mulig?

### Hvad gør vi allerede?

- Arbejder med, hvordan idrætsaktiviteter kan indrettes og tilrettelægges på en natur- og miljøvenlig måde. Se i øvrigt mål 12 om adfærdskodeks og oplysningskampagner
- Danmarks Cykle Unions Spor- og Naturudvalg arbejder for bæredygtig oplevelsesturisme i forbindelse med anlæg af mtb-stier
- Dansk Ride Forbund arbejder for udvikling af bæredygtig agroturisme som en del af deres strategiske spor

Det handler f.eks. om at tilrettelægge orienteringsløb, så man undgår at gennemløbe sårbare områder eller at befæste stier til mountainbike, så skovjorden og de tilknyttede økosystemer ikke tager skade af færdslen. Idrættens frivillige samarbejder mange steder med skovens ansatte om at bidrage til en bæredygtig drift, og DIF har faste pladser i statsskovenes brugerråd. I udviklingen af agroturisme ligger også et ønske om, at de der driver jorden, fremstiller bæredygtige råvarer, som sælges samtidig med ophold til mennesker og f.eks. heste.

### Hvad kan vi gøre mere?

- Styrke erfaringsudvekslingen i det internationale samarbejde i ENOS og IOC, se delmål 6.5
- Styrke arbejdet for udvikling af bæredygtig oplevelsesturisme via det strategiske samarbejde med flere specialforbund

Bæredygtig tilrettelæggelse, indretning og udvikling af idrætsaktiviteter og oplevelsesturisme er et internationalt opmærksomhedspunkt, og vi bør derfor styrke erfaringsudvekslingen med ligesindede lande. Samtidig kan vi styrke det yderligere via det strategiske samarbejde med specialforbundene.



**FN,15.2:** Inden 2020, fremme bæredygtig forvaltning af alle typer af skove, stoppe skovrydning, genskabe forringede skove og væsentligt øge skovrejsning og skovplantning globalt set.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan idrætten fremme bæredygtig forvaltning af skove og skovplantning?

#### Hvad gør vi allerede?

- Uddanner vores frivillige i statsskovenes brugerråd til at spille ind med åbenhed over for de krav, som skovens ansatte og andre organisationer fremsætter på faktuel baggrund
- Udpeger medlemmer til brugerråd for skovrejsningsprojekter

Idrættens frivillige repræsentanter i brugerrådene har først og fremmest kompetencer inden for deres idræt og skal derfor spille ind med åbenhed over for de krav, som skovens ansatte og samarbejdspartnere fremsætter på faktuel baggrund. Det vil sige, at idrætten f.eks. skal være imødekommende i brugerrådets planlægning af stier og andre faciliteter uden om vigtige redetræer eller andre sårbare områder. Derudover er det et mål for idrætten – lige som for staten – at øge skovarealet, og DIF udpeger repræsentanter til de brugerråd, der oprettes i forbindelse med skovrejsningsprojekter.

#### Hvad kan vi gøre mere?

- Arbejde for aftaler om brugerråd på private skovarealer

Det er DIF's antagelse, at borgere, der færdes i naturen – f.eks. i forbindelse med idræt – holder af naturen og derfor ønsker at bidrage til bevarelse af skovene og til rejsning af flere skove. Fordelingen af skovarealet i Danmark er ca. 20% offentligt ejede arealer/80% privatejede arealer. Det giver derfor god mening at arbejde for, at der kan indgås aftaler med private ejere om brugerråd for også der at kunne uddanne frivillige brugere til at medvirke til bæredygtig forvaltning og skovtilplantning.





# MÅL 16: STØTTE FREDELIGE OG INKLUDERENDE SAMFUND. GIVE ALLE ADGANG TIL RETSSIKKERHED OG OPBYGGE EFFEKTIVE, ANSVARLIGE OG INDDRAGENDE INSTITUTIONER PÅ ALLE NIVEAUER.

**DIF:** Her stiller vi os selv spørgsmålet: hvordan kan vi anvende idrætten og foreningslivet til at understøtte opbygning og udvikling af fred, retfærdighed og stærke institutioner på alle niveauer?

## Hvad gør vi allerede?

- Vi bidrager helt overordnet fortløbende – bottom-up – via medlemsdemokrati og den demokratiske dannelse i foreningslivet/civilsamfundet til, at der opbygges demokratiske institutioner og fredelige relationer. Lokalt og nationalt
- Vi bidrager via foreningsmodellen blandt andet til:
  - Den demokratiske dannelse (læring af medlemsrettigheder, valgprocesser, bestyrelsesarbejde mv.)
  - Den demokratiske samtale (lære at håndtere uenigheder, udtrykke kritik, udleve mindretalsbeskyttelse mv.)
  - Demokratisk kontrol af institutioner (indlæring af kontrol af egen forening, som videreføres som vælgerkontrol af institutioner – også internationalt)
  - Tillid/relationer til hinanden (styrket social kapital og "fred" via relationer på tværs af sociale, økonomiske og værdimæssige skel osv.)
  - Tillid/deltagelse ift. offentlige institutioner. (foreningsengagement medfører deltagelse i offentlige bestyrelser for institutioner, valgdeltagelse, deltagelse i den offentlige debat osv.)

Foreningslivet i DIF er med 1,9 mio. medlemmer i ca. 9.000 lokale foreninger blandt de helt centrale aktører i det demokratiske og folkeoplysende foreningsliv. De frivillige fællesskaber i foreningslivet båret af over 500.000 frivillige er hjørnестene i opbygningen af det danske demokrati. Det er de hverdagsfællesskaber, hvor helt almindelige danskere mødes året rundt og får demokrati og deltagelse ind under huden; lærer hverdagens sociale normer og knytter bånd til andre på kryds og tværs af alle øvrige skel.

## Hvad kan vi gøre mere?

- Vi sikrer ikke verdensfreden eller en retfærdig rettergang i Rwanda, men ved at udvikle og bevare den danske foreningsmodel kan vi sikre at Danmark 1) kan bevares som et fredeligt og retfærdigt demokratisk samfundsfællesskab, og 2) Danmark derudfra kan være foregangsland
- Vi kan i højere grad tilpasse og udvikle vores foreningsdemokrati i forhold til at kunne understøtte demokratisk dannelse og deltagelse for at kunne imødekomme de udfordringer, demokratiet står over for i forhold til f.eks. stigende tendenser til bobledemokrati i et fragmenteret mediebillede. Dette vil relatere sig til mål nr. 16.7: "Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer"

Danmark er et af de førende lande med hensyn til demokratisk deltagelse – formel såvel som uformel. Heri har foreningslivet spillet en stor rolle ift. både at udvikle formel deltagelse (valghandlinger og valgdeltagelse) og den mindst lige så vigtige uformelle deltagelse (samtaledemokrati). Forenings- og idrætslivet styrker ikke kun den enkelte borgers identitet, velvære og kompetencer. Den styrker også medlemmernes samfundsengagement.





DIF  
DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS  
BRØNDBY STADION 20  
2605 BRØNDBY